

สรุปรายงานการประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดข้อกำหนดและขอบเขตประเมินเทคโนโลยีและ
นโยบายด้านสุขภาพ

เรื่อง การประเมินความคุ้มค่าการปลูกถ่ายไขกระดูกในผู้ป่วยมะเร็งโลหิตกลุ่ม

Acute myeloid leukemia – AML เพื่อเปรียบเทียบกับการรักษาโดยยา

ครั้งที่ 1/2551 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2551

ณ ห้องประชุมโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

ชั้น 6 อาคาร 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม

1. ศ.พญ. แสงสุรีย์ จูชา	หน่วยโลหิตวิทยา โรงพยาบาลรามาริบัติ
2. ผศ. พญ. กวิวัฒน์ วีระกุล	สาขาวิชาโลหิตวิทยาและอองโคโลยี
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
3. รศ.พอ.นพ. วิเชียร มงคลศรีตระกูล	หน่วยโลหิตวิทยา กองอายุรกรรม
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
4. นพ. วิโรจน์ เหล่าสุนทร	สถาบันมะเร็ง
5. ผศ.นพ. อุดมศักดิ์ บุญวาทศรี	หน่วยโลหิตวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ผศ.นพ. สนั่น วิสุทติกิติ	สาขาโลหิตวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
7. นพ. ชูชัย ศรีธานี	ตัวแทนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
8. คุณ วราภรณ์ ศิริเมธา	ตัวแทนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

2. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้เนื่องจากติดภารกิจ

1. ศ.นพ. ธานินทร์ อินทรกำธรชัย	หน่วยโลหิตวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.นพ. สุภร จันท์จารุณี	หน่วยโลหิตวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ
3. นายวิริยา พูนคำ	กลุ่มสวัสดิการข้าราชการกรมบัญชีกลาง
4. นายทวีศรี กิ่งทอง	ตัวแทนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

3. ทีมวิจัยจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

1. ดร.ภญ. อุษมา ฉายเกตุแก้ว	นักวิจัย
2. ภญ. พิศพรณ วิระยั้งยง	นักวิจัย
3. ภญ. ปุณณัฐพร กิ่งแก้ว	นักวิจัย
4. ภญ. พัชรรา ลีพหรรค์	ผู้ช่วยนักวิจัย

ตัวแทนโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) กล่าวแนะนำองค์กรและนำเสนอที่มาของการศึกษาวิจัยและขอให้คณะผู้เชี่ยวชาญนำเสนอ (1) สถานการณ์ปัจจุบันของผู้ป่วยมะเร็งโลหิตกลุ่ม Acute Myeloid Leukemia-AML (2) ข้อดีและข้อเสียของการปลูกถ่ายไขกระดูกเมื่อเปรียบเทียบกับการรักษาโดยยา(3) ประสิทธิภาพการปลูกถ่ายไขกระดูก ของผู้ป่วยมะเร็งโลหิตกลุ่ม Acute Myeloid Leukemia-AML ในประเทศไทย (4) ปัญหาและอุปสรรคของการปลูกถ่ายไขกระดูกในผู้ป่วยมะเร็งโลหิตกลุ่ม Acute Myeloid Leukemia-AML ในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุปสถานการณ์ปัจจุบันของการปลูกถ่ายไขกระดูก ของผู้ป่วยมะเร็งโลหิตกลุ่ม Acute Myeloid Leukemia-AML ในประเทศไทย มีดังนี้ คือ

1. ในปัจจุบันโรคมะเร็งโลหิตกลุ่ม Acute Myeloid Leukemia-AML มีค่ารักษาพยาบาลที่สูงมาก ในผู้ป่วยที่รักษาโดยยาเคมีบำบัดค่ารักษาที่มีสัดส่วนสูงมากเป็นค่าของการรักษาแบบประคับประคอง (supportive care) ในขณะที่ค่ายาเคมีบำบัดมีสัดส่วนที่น้อยกว่ามาก นอกจากนี้ ผู้ป่วยในกลุ่มนี้มีอัตราการครองเตียงนานในการรักษา ระยะ Induction โดยยาเคมีบำบัดซึ่งผู้ป่วยรายใหม่ทุกคนต้องได้รับการรักษาในระยะนี้
2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการรักษา Lymphoma และ Leukemia บรรจุในชุดสิทธิประโยชน์แต่ครอบคลุมเฉพาะการรักษาโดยยาเคมีบำบัดเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงการปลูกถ่ายไขกระดูกหรือการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดเลือด
3. เครือข่ายวิจัยคลินิกสหสถาบัน (Clinical research collaboration research : CRCN) ได้มีการวิจัยที่เปรียบเทียบประสิทธิผลการให้ยาเคมีบำบัดแก่ผู้ป่วย AML ในผู้ใหญ่ รวมถึงต้นทุนในการรักษา ผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่าในการศึกษาเปรียบเทียบการรักษาผู้ป่วย AML ระหว่างการให้ยาเคมีบำบัดและการปลูกถ่ายไขกระดูก ข้อมูลของจำนวนผู้ป่วยและต้นทุน ประสิทธิภาพ (Survival rate และ DFS) จาก CRCN สามารถนำไปประกอบการวิจัยได้ แต่ในการศึกษาของ CRCN ไม่ได้รวมผู้ป่วย AML ที่เป็นเด็ก ซึ่งการรักษาแตกต่างผู้ใหญ่ ข้อมูลนี้จำเป็นต้องหาจากแหล่งอื่น และหากจะทำการศึกษาคควรมี Subgroup analysis แยกตามอายุที่น้อยกว่า 15 ปีและมากกว่า 15 ปี
4. ในโรคอื่น ๆ ที่สามารถรักษาได้ด้วยการปลูกถ่ายไขกระดูกและควรนำมาศึกษาเพื่อประเมินความคุ้มค่าควรจะเป็นโรคที่มีคำถามว่าการรักษาแบบใดที่ให้ผลการรักษาที่ดีกว่าระหว่างการปลูกถ่ายไขกระดูกหรือการรักษาแบบอื่นที่นำมาเปรียบเทียบ ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากเห็นด้วยกับการศึกษาที่ประเมินความคุ้มค่าของการปลูกถ่ายไขกระดูกในผู้ป่วย AML เนื่องจากโรคนี้เป็นโรคที่ยังไม่ทราบว่าการรักษาแบบใดที่ดีทั้งในด้านต้นทุนและประสิทธิผล ต่างจากโรค Aplastic anemia ที่การรักษาโดยการปลูกถ่ายไขกระดูกเป็นการรักษาที่ให้ผลในการรักษาที่ดีที่สุดและเป็นทางเลือกแรกในการรักษาผู้ป่วยในโรคลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องมีการประเมินความคุ้มค่าในส่วนของโรค Thalassemia ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า เป็นปัญหาที่ใหญ่เกินไป เนื่องจากจำนวนผู้ป่วยมีเป็นจำนวนมาก สปสช.อาจจะไม่สามารถครอบคลุมค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยได้ทั่วถึงทุกราย
5. การนำเสนอของผู้เชี่ยวชาญเป็นข้อมูลของผู้ป่วยในหน่วยโลหิตวิทยาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดและการปลูกถ่ายไขกระดูก โรคที่พบมาก คือ Non Hodgkin's Lymphoma และ AML ประสิทธิภาพในการรักษาผู้ป่วย AML ทั้งหมด 82 รายซึ่งไม่แยกตามความเสี่ยง พบว่า การให้ยาเคมีบำบัด (Ara-C + Idarubicin: 7+3 regimen) 5-year-survival 23% ในส่วนของประสิทธิผลของการปลูกถ่ายไขกระดูก

ข้อมูล 4 ปีที่ผ่านมา มีผู้ป่วยประมาณ 100 ราย (รวมทุกโรคแต่ AML มีจำนวนมากที่สุด) ซึ่งสามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลได้ พบว่า 5-year-survival ของผู้ป่วย AML 65%

6. ในส่วนข้อมูลของสำนักงานประกันสังคมที่มีการเหมาจ่ายให้แก่ผู้ประกันตนที่เข้ารับการปลูกถ่ายไขกระดูก จำนวน 750,000 บาท ซึ่งทางผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นค่าที่แท้จริง แต่ทางสำนักงานประกันสังคมมีตัวเลขที่ทางโรงพยาบาลรายงานถึงจำนวนผู้ประกันตนที่เข้ารับการรักษาและมีชีวิตรอดหรือเสียชีวิต
7. ชนิดของการปลูกถ่ายไขกระดูกมีหลากหลายทั้ง Autologous หากไม่มีผู้บริจาค Allogeneic หากมีผู้บริจาคที่มี HLA ที่เข้ากันได้กับผู้ป่วย แหล่งของเซลล์ต้นกำเนิด ในผู้ใหญ่นิยมใช้จากกระแสเลือดมากกว่าไขกระดูก ในเด็กใช้จากทั้ง 3 แหล่ง คือ ไขกระดูก กระแสเลือด และจากสายสะดือเด็ก

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

1. จำนวนของผู้ป่วย AML ทั้งหมดในประเทศไทยยังไม่มีตัวเลขที่แน่นอน ยิ่งไปกว่านั้นตัวเลขแสดงจำนวนผู้ป่วย AML ที่ควรเข้ารับการปลูกถ่ายไขกระดูกยังไม่มีกรรวบรวม และผลแทรกซ้อนที่เกิดหลังการรักษา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมจากทั้ง 4 สถาบันที่ทำการรักษาโดยการปลูกถ่ายไขกระดูก แม้ว่าจะมีผู้ป่วยบางส่วนที่ทำการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแต่เป็นส่วนน้อยเท่านั้น 95% ของผู้ป่วยทั้งหมดมีข้อมูลอยู่ในทั้ง 4 สถาบันของรัฐดังกล่าวข้างต้น และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีข้อมูลจำนวนของผู้ป่วย AML ที่เข้ารับการรักษาโดยยาเคมีบำบัดในระยะ Induction
2. ในการศึกษาที่ทำการเปรียบเทียบควรมีการกำหนดกลุ่มผู้ป่วยและระยะเวลาในการศึกษาให้ชัดเจน รวมถึงการรักษาที่เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบเนื่องจากการรักษาผู้ป่วยในกลุ่มนี้มีทางเลือกในการรักษาที่หลากหลาย
3. การศึกษาต้นทุนในการรักษาผู้ป่วยเริ่มตั้งแต่การให้ยาเคมีบำบัดเพื่อให้ผู้ป่วยอยู่ในระยะสงบของโรค (Induction therapy) จนกระทั่งการติดตามผู้ป่วยหลังการปลูกถ่ายไขกระดูก ยังไม่มีตัวเลขใดที่ใกล้เคียงความเป็นจริง ในส่วนนี้จำเป็นต้องเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลใหม่
4. ในประเทศไทยประสิทธิผลที่ศึกษามีเพียงทางด้านคลินิกแต่ยังขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย นอกจากนี้ ยังไม่มีการศึกษาถึงผลระยะยาวของการรักษาผู้ป่วย AML

ทั้งนี้ในขั้นตอนต่อไป ทางนักวิจัย HITAP จะร่างโครงการวิจัย ส่งให้คณะผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง และสอบถามความต้องการเข้าร่วมในงานวิจัยหรือเสนอชื่อบุคคลที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมในโครงการดังกล่าว โดยจะส่งโครงการวิจัยให้แก่ผู้เชี่ยวชาญภายในวันที่.....มีนาคม 2551 นี้